

صنعت نساجی

و پوشاک؛

چالش‌های

پیش رو

برای

جهش تولید

تهیه و تنظیم: مینا بیانی

اشاره:

برنامه رادیویی جهش تولید در گفت‌وگو با دکتر محسن گرجی - مدیرکل دفتر صنایع منسوجات و پوشاک وزارت صمت -، مهندس سیدشجاع‌الدین امامی رئوف - دبیر انجمن صنایع نساجی ایران - و مهندس عباس سرشارزاده - مدیرعامل شرکت رنگرزی و چاپ حریر سمنان - به بررسی و تحلیل صنایع نساجی و پوشاک ایران پرداخت.

در ابتدای برنامه، مهندس سیدشجاع‌الدین امامی رئوف - دبیر انجمن صنایع نساجی ایران - عنوان داشت: نساجی جزو صنایعی است که در زنجیره ارزش مواد اولیه خام و پایه را با ارزش افزوده بسیار بالایی به محصول نهایی تبدیل می‌کند. بخشی از مواد اولیه این صنعت از طریق فعالیت‌های کشاورزی مانند کشت پنبه، پرورش کرم ابریشم و... تأمین می‌شود و بخش دیگر از طریق مجتمع‌های پتروشیمی در قالب الیاف پلی‌استر و سایر نخ‌های مصنوعی تهیه می‌شود که پس از تبدیل به الیاف، نخ، پارچه و انجام عملیات چاپ، رنگرزی، تکمیل در حلقه‌های پایینی به محصولات نهایی تبدیل می‌شوند.

وی افزود: شاید عموم جامعه «پوشاک» را به‌عنوان محصول نهایی صنعت نساجی می‌دانند در حالی که انواع فرش و موکت، منسوجات خانگی (همچون پتو، لحاف، تشک، پرده، رومبلی و...) به نوعی محصولات صنایع نساجی به شمار می‌آیند و می‌توان گسترده‌تری چشمگیری را از این بازار در نگاه مصرف‌کننده نهایی تسری داد.

مهندس امامی رئوف با اعلام این مطلب که در کشور ما حدود ۵ هزار واحد نساجی دارای پروانه بهره‌برداری صنعتی و صدها هزار واحد صنفی وجود دارد که در حوزه تولید و توزیع صنفی (به ویژه در بخش پوشاک) به فعالیت می‌پردازند، ادامه داد: سهم واحدهای نساجی از صنعت کشور تقریباً حدود ۱۲ درصد می‌باشد و اگر سهم اشتغال صنعتی را حدود ۳۵ درصد مدنظر قرار دهیم، سهم شاغلان نساجی ۸-۱۰ درصد از اشتغال مذکور را شامل می‌شود. همچنین با احتساب اشتغال صنفی (کارگاه‌های تولید پوشاک و فاقد پروانه بهره‌برداری صنعتی) و واحدهای توزیعی (تحت عنوان اتحادیه‌های صنفی فعال هستند) شاهد اشتغال مستقیم حدود یک میلیون نفر در صنایع نساجی و پوشاک کشور هستیم. وی سهم صنعت نساجی و پوشاک از ارزش افزوده صنعتی ایران را حدود ۵ درصد اعلام کرد و گفت: یک کیلوگرم ماده اولیه خام (مانند پنبه یا الیاف مصنوعی) با قیمت مثلاً ۱۰۰-۸۰ هزار تومان طی فرایندهای تخصصی به پوشاکی تبدیل می‌شوند که چند ده برابر ارزش افزوده در پی دارد لذا صنایع

نساجی از این نظر در دنیا حائز اهمیت می‌باشد. به گفته وی، کل صادرات سال گذشته کشور ترکیه با جمعیت حدود ۸۵ میلیون نفر و تولید ناخالص ۸۱۹ میلیون دلار، بالغ بر ۳۵۰ میلیارد دلار بوده که از این رقم حدود ۳۵ میلیارد دلار آن (۱۰ درصد) به صادرات صنایع نساجی و پوشاک اختصاص دارد که با مجموع صادرات نفت، گاز، پتروشیمی و میعانات گازی ایران طی دو سال اخیر برابری می‌کند.

کشور بنگلادش نیز طبق اعلام دبیر انجمن صنایع نساجی ایران، با ۱۷۰ میلیون نفر جمعیت و تولید ناخالص ۴۵۰ میلیارد دلار، ۵۹ درصد میلیارد دلار صادرات داشته که ۴۶ میلیارد دلار آن مربوط به صنعت نساجی و پوشاک است. ویتنام نیز با جمعیتی حدود ۹۸ میلیون نفر و تولید ناخالص داخلی ۱۱۰ میلیارد دلار، صادرات ۳۴۰ میلیارد دلاری دارد که سهم صنعت نساجی و پوشاک آن از رقم مذکور ۴۴ میلیارد دلار می‌باشد.

وی تصریح کرد: سهم صادرات این صنعت در ایران با ۸۸ میلیون نفر جمعیت، ۴۰۰ میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی و ۷۷ میلیارد دلار حجم کلی صادرات، حدود ۶۰۰ میلیون دلار (زیر یک درصد) است. طبعاً ایران هم از نظر تجارت نساجی و هم حوزه تأمین نیاز داخل با کشورهای فوق اختلاف بسیار فاحشی دارد.

مهندس امامی رئوف یادآور شد: زمانی که از بازار صنعت نساجی سخن به میان می‌آید در واقع پیرامون یک بازار ۱۴-۱۲ میلیارد دلاری صحبت می‌شود که از این میزان، حدود ۹-۱۰ میلیارد دلار برای پوشاک در نظر گرفته می‌شود و طبق برآوردها از رقم مذکور، حدود ۲-۳ میلیارد دلار به پوشاک قاچاق اختصاص دارد آن هم در شرایطی که واردات رسمی پوشاک ممنوع است و بخشی از بازار پوشاک کشور را پوشاک قاچاق تشکیل می‌دهد که سهم اندکی نیست و می‌توان از چند زاویه به این موضوع نگریست.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران در ادامه گفت‌وگوی خود با رادیو اقتصاد از دستگاه‌های فرهنگی و رسانه‌ای کشور خواست به تقویت مشارکت مردم در تهیه کالای ایرانی با کیفیت بپردازند تا صنعتگران بتوانند بخشی از بازار کالای قاچاق را با کالای

مرغوب تولید داخل جبران نمایند. ضمن این که تولیدکنندگان توجه بیشتری به موضوع کیفیت، سلیقه مصرف کننده، تنوع محصولات و ... مبذول نمایند تا شاهد افزایش سهم تولیدات داخلی در بازار مصرف باشیم.

مهندس عباس سرشارزاده - مدیرعامل شرکت رنگرزی و چاپ حریر سمنان - نیز سخنان خود را با طرح این سوال آغاز کرد که چرا در دولت‌های قبلی و دولت جدید، شاهد رشد آنچنانی در انتهای زنجیره تولید نبوده‌ایم؟!

وی با اشاره به ممنوعیت واردات رسمی پوشاک به کشور و ایجاد بازار انحصاری برای تولیدکنندگان داخلی پوشاک گفت: در صنعت نساجی با پدیده‌هایی مانند مد، زیبایی آفرینی و تنوع طلبی روبرو هستیم اما وقتی تولید پوشاک تحت انحصاری تولیدکنندگان داخلی قرار می‌گیرد و مصرف کننده مجبور به خرید محصولات تولید داخل می‌شود، بخش مهمی که در این میان مغفول می‌ماند «ذوق و سلیقه هنری» است که باید در خلق محصول نهایی یعنی پوشاک مورد توجه قرار گیرد.

مهندس سرشارزاده با تأکید بر پرهیز از یکنواختی در ارائه پوشاک و اعمال محدودیت در زیبایی آفرینی گفت: در زمینه آموزش طراحی نیروهای متخصص تربیت می‌شوند ولی صنعتگران ما به ایجاد تنوع

در تولیدات اعتقادی ندارند، و تولید پوشاک را در قالب یک بازار تضمین شده و انحصاری می‌بیند که نیازی به تنوع و نوآوری ندارد. وقتی مصرف کننده «مجبور» به خرید یک کالا است، تولیدکننده دلیلی برای خلاقیت و تنوع آفرینی در محصولات خود نمی‌بیند چون هر چه تولید کند به هر حال مردم می‌خرند! همین امر به افزایش استقبال مردم از کالاهای خارجی منتهی می‌شود. واقعیت این است که با محدودیتی در ظرفیت تولید روبرو نیستیم و نیازمند هیچ گونه سرمایه‌گذاری در بخش تولید نیستیم بلکه با مشکل بازار مواجهیم که برای رفع آن باید تنوع در تولید مورد توجه قرار گیرد تا موفق به افزایش سهم خود در بازار شویم.

این صنعتگر نساجی ضمن اشاره به حجم گسترده واردات پارچه‌های ارزان قیمت و متنوع به کشور، خواستار حذف محدودیت در واردات مواد اولیه شد و گفت: اجازه دهیم مواد اولیه با قیمت‌های جهانی در اختیار واحدهای بافندگی قرار گیرد تا بتوانند به تولید و ارائه پارچه‌های متنوع بپردازند.

مدیرعامل حریر سمنان، عدم افزایش حجم تولید را به دلیل اتخاذ سیاست‌گذاری‌های نادرست در زنجیره تولید دانست.

در بخش دیگر برنامه رادیویی جهش تولید، دکتر محسن گرجی - مدیرکل دفتر صنایع منسوجات

و پوشاک وزارت صمت - طی تماس تلفنی عنوان کرد: به نظر می‌رسد در برخی از بخش‌های زنجیره تأمین صنایع نساجی، شاهد محدودیت بیش از اندازه هستیم و حمایت‌های به عمل آمده اثر معکوس بر توانمندی تولید داخل گذاشته‌اند.

وی به تعاملات پویا و گسترده دفتر صنایع منسوجات و پوشاک وزارت صمت با تشکل‌های نساجی و پوشاک کشور، برگزاری نشست‌های مشترک با حضور نمایندگان این تشکل‌ها، اخذ تصمیمات به‌روز در خصوص تأمین مواد اولیه و توجه به منافع رشد تولید و مصرف کننده نهایی اشاره کرد و یادآور شد: شاید پیش از آنکه ممنوعیت واردات پوشاک به دلیل حمایت از تولید باشد با نبود ارز کافی در کشور ارتباط داشته باشد.

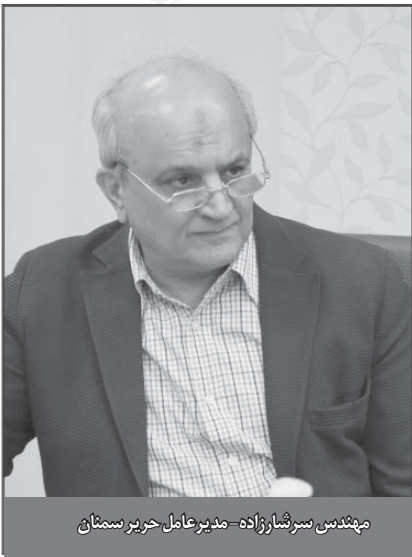
مهندس سرشارزاده در این زمینه ابراز داشت: در تولید محصول نهایی دو نکته بسیار مهم یعنی کیفیت و قیمت مدنظر قرار می‌گیرد. اگر رساندن محصول به مصرف کننده (نه ارائه رانت به شبکه تولید) در دستور کار ما قرار داشته باشد، این صورت مسأله شکل متفاوتی به خود خواهد گرفت. در واقع سودآوری تولید باید از پویایی حاصل شود نه توسط رانت‌های دولتی! (منظور از رانت در واقع حمایت کارشناسی از تولید است)

بنابر اعلام وی، اگر در بخش مواد اولیه (که ارزی بالایی ندارد) مباحث حمایتی کاهش پیدا کند، می‌توان قیمت تمام شده را در زنجیره تولید کاهش داد.

مهندس امامی‌رئوف نیز با بیان این نکته که بهتر است به جای محدودیت‌ها به دنبال شفافیت در سازو کارها باشیم، اضافه کرد: به دلیل مشکلات اقتصادی شاهد ارز چند نرخی هستیم و زمانی که این ارز به کالاهای مختلف اختصاص می‌یابد سود واقعی یارانه به بازرگانان می‌رسد؛ لذا معتقدیم وزارت صمت باید تعرفه‌های گمرکی را در زمینه حمایت از تولید داخلی به کار گیرد و در صورت واردات کالای خارجی، نظام تعرفه‌ای متناسب لحاظ شود.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران، تغییر تعرفه‌های صورت گرفته را به زیان صنعت نساجی قلمداد کرد و گفت: در مقطعی از زمان به صورت غیر کارشناسی

مهندسین سرشارزاده - مدیر عامل حریر سمنان

مهندسین امامی رثوف - دبیر انجمن نساجی ایران

دکتر گرچی - مدیر کل صنایع منسوجات و پوشاک وزارت صحت

زمانی می‌گویند محدودیت برای واردات پنبه ایجاد می‌شود تا صنعتگران نساجی به طور کامل پنبه تولید داخل بخرند و سپس به واردات بپردازند در حالی که پنبه به‌عنوان یک محصول جهانی باید در فصل خود خریداری شود.

وی تصریح کرد: به دلیل تحریم‌های اقتصادی با هزینه‌های بیشتری مواد اولیه مورد نیاز را تهیه می‌کنیم مثلاً امروز باید اسناد قرنطینه‌ای و گندزدایی پنبه وارداتی از هند توسط یک کشور ثالث انجام شود. هر سال باید در شورای عالی امنیت ملی مجوزی دریافت کنیم که سازمان حفظ نباتات اسناد واردات پنبه از طریق کشور ثالث را از ما بپذیرد.

همین امر باعث می‌شود پنبه وارداتی به مدت طولانی در انبار گمرکات باقی بماند و علاوه بر آسیب‌های کیفی و تحمیل هزینه‌های اضافی، شاهد افزایش قیمت تمام شده باشیم.

مهندس امامی‌رثوف اعلام کرد: خوشبختانه طی سال‌های اخیر تولیدکنندگان پوشاک به سلاقی مصرف‌کنندگان و کیفیت مورد پسند مردم توجه بسیاری مبذول می‌نمایند و از نظر حجم تولید و صادرات به رشد خوبی دست یافته‌ایم.

وی در پایان مواردی مانند شفافیت، ساز و کار ثابت، قوانین کارشناسی و پایدار (در زمینه‌های مختلف مانند تخصیص و تأمین ارز، بانک مرکزی، گمرکات و ...) را از مهم‌ترین موارد حمایتی مدنظر صنعتگران از متولیان دولتی برشمرد.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران یکی از بزرگترین مشکلات این صنعت را قاچاق دانست و اضافه کرد: مهمترین مزیت قاچاق، صرفه اقتصادی آن است که باید حذف شود.

مهندس امامی‌رثوف سپس یکی از راه‌های کاهش سود قاچاق را پایین آمدن قیمت مواد اولیه و قیمت تمام شده کالا، افزایش تنوع و سلیقه مصرف‌کننده و کیفیت محصول اعلام کرد و ابراز داشت: متأسفانه در زنجیره ارزش صنعت نساجی شاهد انسجام نیستیم. مثلاً برای کاهش قیمت تمام شده پارچه باید تعرفه مواد اولیه خام (نخ و الیاف) کاهش یابد ولی در حال حاضر شاهد چنین مسأله‌ای نیستیم. امروزه میزان مصرف پنبه در کشور ۱۸۰ هزار تن است که بیشترین میزان آن در داخل تأمین می‌شود و بخشی نیز وارداتی است که باید با حداقل قیمت صورت گیرد. وزارت صمت در نقطه شروع ۵ درصد عوارض واردات نخ و الیاف دریافت می‌کند که این موضوع در افزایش قیمت محصول نهایی اثرگذار است در حالی که کشوری مانند ترکیه نیازمند یک میلیون ۶۰۰ هزار تن پنبه می‌باشد و بخش عمده آن را از داخل و بخشی هم از طریق واردات تأمین می‌نماید اما شاهد حداقل عوارض واردات در این کشور هستیم و واردات و صادرات بدون هیچ‌گونه محدودیتی انجام می‌شود ولی در ایران برای واردات پنبه محدودیت‌های بسیاری وجود دارد و نمی‌توان از هر کشوری واردات پنبه انجام داد.

تمام تعرفه‌های ۱۰ تا ۲۷ به ۵ درصد تبدیل شد و اخذ چنین تصمیمات نادرستی، آسیب‌های سنگینی به صنعت نساجی وارد کرد؛ برای مثال تعرفه الیاف (به‌عنوان ماده اولیه خام پایه) مورد نیاز کشور ۵ درصد و تعرفه نخ هم ۵ درصد اعلام گردید! در ادامه این روند تخصیص ارز صورت گرفت. متأسفانه تا انتهای دولت قبلی و ابتدای دولت فعلی، حقوق گمرکی و سود بازرگانی ۵ درصدی بر اساس دلار ۴۲۰۰ تعیین می‌شد یعنی عملاً تعرفه در گمرکات صفر بود لذا این نوع تعرفه‌گذاری، کارکرد درستی ندارد.

مهندس امامی رثوف با اشاره به امضاهای طلایی اظهار داشت: در روند تولید، بروز مجموعه‌ای از اتفاقات این نگرش را در اذهان ایجاد کرد که صنعت داخلی کشور در خطر است و با ایجاد محدودیت‌های متعدد شاهد افزایش امضاهای طلایی بودیم کما این که سال گذشته حدود ۸۵۰ میلیون دلار پارچه وارد کشور شد که بخش عمده‌ای از آن توسط بازرگانان وارد شده و شاید تولیدکننده نهایی ما نیز این پارچه را هم اندازه قیمت ارز بازار تهیه کرده است.

وی در عین حال اذعان داشت: شاید مسائلی همچون تک‌نرخی شدن ارز، رفع تعهد ارزی برای صادرکنندگان و امثالهم بالاتر از سطح اختیارات دفتر تخصصی نساجی وزارت صمت باشد لذا درخواست ما این است که مجموع وزارت صمت، دفتر تخصصی را به‌عنوان تصمیمات کارشناسی در حد وزارتخانه بپذیرد.